بسم الله الرّحْمَنِ الرّحِيمِ

دافغانستان د خلکو نوې ګوند کړنلار

(مرامنــــــــــــــامه)

لومړی – سریزه

دافغانستان د خلکو نوې ګوند بنسټ په داسی اکر کي ايښوول کيږي چي د هيواد دېموکراتيک خوځښت د ماتي او ګړبړتيا يو اوږد بهير تر شا پريږدي.
د افغانستان خلکو نوې ګوند زموږ له وياړه ډک تاريخ په بهير کی دافغانستان دخلکو د نياوپالو غوښتنو په پيلامه خپلي مبارزې ته دهماغو موخو دپلي کولو پرلور او ليکه سمون ورکوی.
دافغانستان نوی ګوند د يو نياوپال او دېموکراتيک جګړی د بيا پيل لپاره د دېموکراتيکو او عامو موخو په پام سره د هېواد پرمختيا پال او دېموکرات ځواکونه د يو پراخ سياسی، ټولنيز او فرهنګی اوډون (تشکل) جوړلو ته رابولي.
دافغانستان خلکو نوې ګوند د هېواد راتلونکي يی، نه ديوه تش خيالي ارمان په توګه، بلکي دکېډونيو ربښتياووپه توګه، دټولني پر نن ورځي باندې ولاړ يوې طرحي په توګه منی. دافغانستان () ګوند يوه پر ټولنيز نياو سمباله ټولنه ديوه تاريخي کېدون (امکان) په توګه په ګوته کړ. داسې يو کېدون چې يوازې په سياسي، ټولنوټيز، انديز او فرهنګي برخو کي دټولنې د خانخبرو او پوهو پرګنو په پراخ ګډون ترسره کېدای شي.
دافغانستان خلکو نوې ګوند، له ايډيالوژی سره دوګماتيک چلند له بېخ و بنسټه تر نيوکو لاندې راولی او انديز نويوالی ددېموکراتيک غورځنګ دنويوالي دسرليک په توګه وړاندې کوي.
د افغانستان خلکو نوې ګوند خپلي دندې د افغانستان او ننې نړۍ د ربښتينی اکرسره په تړاو د انسان پر چاپېريال پوری په ټرلوآرونوټاکی.
په اوسني اکر کي دافغانی د پرمختلونکي او دېموکراتيک خوځښت په منځ کي نوي حدبندی د وَدی په حال کي دی. دافغانستان خلکو نوې ګوند هڅه کوي چې د هېواد دېموکراتيک ځواکونه سره يو موټی او همغږی کړي، په ټولنه کي دهغوی لاربنودونکي شونتياوو ته د پراختيا په ورکولوسره د ژمنو(متعهد) دېموکراتو جنګياليو پراخې ليکې لا خوندی او هغوی په خپلو ليکو کي سمبال کړی.
دافغانستان خلکو نوې ګوند په ايډيالوژيو باندی دګماتيک نښتل له بېخه تر نيوکي لاندی په راو ستولو سره د دېموکراتيک غورځنګ انديز نوی کونه د يو لومړني آړ(پيش زمينه) په توګه په ګوته کوي. هېواد له اوسنی بخولناک اکر نه ايستل يوازی د يو دېموکراتيک بلونج (الترناتيف) په پلی کولو سره ترسره کېدای شي. مګر بې ټيکاوی، ټوليز فساد او د نا دودو اوغير ملی ځواکونو لخوا پر هېواد قبضه ددې دېموکراتيک بلونج د پلي کولو لاری ته ستر خنډ ګرځيدلی دی.
دهمدې واقعيتونو ته به پام سره د افغانستان خلکو نوې ګوند هڅه کوی چې د هېواد دېموکراتيک غورځنګ په توګه دبيوزلو او زيارکښو پوري تړلی ديو ځواکمن او ستر سازمان په جوړولو کي خپل خانګړی او خپلواک دنده تر سره کړی. ګوند به په هر هغه خوځښت کي چی د ټولنې زيارکښ انسان په ګټه، ددېموکراتيکو او ځواکونو غښتلی کيدل، دربښتيني دېموکراسۍ پلي کېدل، د خپلواکی او ملی ځواکمنی د ټينګښت او د هېواد خاوری د ساتني په ګټه ترسره کيږی، په ژمنتيا او پر له پيبلي ټوګه ګډون وکړی.
هغه دندې او موخي چې په دې کړنلار کي کښل شوی او راغلي دی په يو پراخ سياسی سازمان کي دافغانی پرمختلونکي او پوهو عناصرو پر وړاندې د هغوی د يو موټي جګړو او کړو وړو پر وړاندی نوی سترګ ارت (چشم انداز) پرانيزی، تر څو دګوند دسازمانی پراختيا لپاره لاره هواره کړی.

دویم – اوسنی اکر(وضع)

۱ – په هېواد کې

الف – سیاسي – امنیتي اکر:

هېواد په یوه کرغېړن (مزمن) او ټول اړخیز کړکېچ کې راښکېل شوی دی، دهېواد سیاسي – امنیتي اکر ورځ پر ورځ د ویجاړۍ خواته درومي ،جګړه او ناامني دهېواد په بېلا بېلو برخو لاپسې پراختیا مومي، د واکمنۍ دننه دلا زیات ځواک او ګټو دترلاسه کولو پر سر دبېلابېلو اړخونو تر منځ سیالي سختوالی مومي او دغه کار بې ټیکاوي لا پراخوی.

دمرکزی دولت کمزورتیا او ناغېړتیا ددې لامل ګرځېدلی چې دهېواد سیمې لاهم دسیمه ایزو واکوالو ترېی سیاله ځواک پاتې شي د جګړو له لامله دهېواد ټولنوتیز (اجتماعي – اقتصادي) جوړښت را بدل شوی دی، د دودیزې شاتګپالی تر څنګ یو نوی نادوده پوړ (قشر) دهېواد په سیاسي او اقتصادي ډګرونو کې سر را پورته کړی دی. دغه پوړ پردې سربېره چې د ټولنې ډېرې برخه شتمني ولجه کړې،دولتي سیاسي ځواک هم په لاس کې لري.

په هېواد کې دبهرنیو ځواکونو شتون دهېواد دملي واکمنۍ دکمزورتیا لامل ګرځېدلی دی. بهرنۍ لاسوهنې او د جوتو کړیو بیلتونپالنې دهېواد ځمکنۍ بشپړ تیا له ګواښ سره مخامخ کړې ده.

په هېواد کې دیوه دېموکراتیک بلونج (التر ناتیف) نشتوالی، دارتجاعي ځواکونو په چوپړ کې د ټولوژلې وسلې شتوالي، دهغوی بهرني ملاتړ ، له ستر مالي شونتیاوو او په تېره بیا دنشه یي توکیو له ایرو (عوایدو) څخه ګټه اخېستنه د دې لامل شوې چې سیاسي اکرپه بشپړه توګه د خلکو د رښتینو استازو له لاسه وتلي پاتې شي.

دهېواددېموکراتیک غورځنګ دنورو لاملو په ترڅ کې له اډانیزې (تشکیلاتي) ګډوډۍ سره دهېواد په روان سیاسي اکرکې ځای نه لري ، له دې لامله هغه بدلونونه چې دهېواد په سیاسي ډګر کې را منځته کېږي، ددې غورځنګ له اغېزه بهر دي.

په هېواد کې د کړکېچ لمن ورځ پر ورځ پراخېږي او داوسنیو واکمنو اړیکو په چوکاټ کې دجګړې دپایته رسیدو ، د اوډ او ټیکاو د پایښت، د همېشنۍ سولې ټینګښت، دخلکو دېرګنو دژوندانه دکچې لوړتیا لپاره داقتصادي ودې کومه هیله نه لیدل کېږي .

ب ـــ اقتصادي اکر(وضعیت)

دهیواد استوګن تر اتیا زیاته سلنه په ورځ کې له یوه ډالر ایر (عاید) سره دبېوزلۍ تر لیکې لاندې ژوند تیروی، دژونداکر له پلوه دافغاني ټولني کلیوال درې پر څلورمه برخه په مرګونې او بشپړه بېوزلۍ کې شپې سبا کوي .

دهېواد د وټیزې (اقتصادي) ودې چټکتیا ډېره ټیټه کچه لري، په اوسني اکربکر کې چې د پام وړ شمېر کار وړ ځواک دجګړې او بې امنیتۍ بلهاریږي او له زېږ (تولید) بهیره وځي، داوسنیو واکمنو اړیکو په چوکاټ کې داسې یوه اقتصادی وده کېدون نه لري چې دهېواد غوښتنې، بیرته پاتوالي او دزیارکښانو ژوند ښهاني ته ځواب وویلای شي.

د جګړی له لامله د اوښتو تاوانونو د له منځه وړنې پر لور نه یوازې هېڅ یو اغېزمن ګام نه دی اخېستل شوی، بلکې د بیا رغاونې لپاره یو هر اړخیز پروګرام له اره هڅو وړاندې شوی نه دی.

د هېواد اقتصاد په بشپړه توګه پر یو لګښتي (مصرفی) اقتصاد بدل شوی او بهرنی سوداګري بیلانس زموږ دهېواد داقتصادي بخولې (فاجعی) بېلګه کیدای شی.

دهېواد د پانګو لویه برخه پر ناړینو او سینګاری برخو او په تېره بیا نا اړینو جګو ودانیو په جوړولو لګېږي او په پایله کې یې خلک د لومړنیو ژونداړتیاوو له لاسته راوړلو څخه بې برخې کېږي.

اداري او اقتصادي فساد ددولت ټولو څانګو خرانګو ته لاره موندلې او په چټکی سره نادولتی سازمانونو ته ی لاره غځولې او په دې توګه دبیا رغاونې او اقتصادي ودې پر وړاندې پر یوه بنسټیزه ستونزه اوښتی.

په هېواد کې دوزګارییکچه ډېره پورته ده ،همدا اوس دهېواد کار وړ وګړو پېنځوس سلنه وزګاره ده او ګڼ شمېر يې دکار په لټه ګاونډیو هیوادونو ته ځي.
په هېواد کې کرنې اکر تر هر مهاله ډېر خوسا دی، دبد امنی، اوبو اوکرنیزو خدمتونو ته دنه لاسی له کبله دکرنې سکتور ته دتېرو درو لسیزو جګړوله لامله ډېر ځنبت تاوان وراوښتی، اقتصادي بنسټونه، اوبخور ځانګې، ځنګلونه اوځړځایونه ویجاړ شوي دي، دکرنې او ځاروي ساتنې زېرځواک (تولیدي طاقت) خورا زیات راټيټ شوی اوله بهر څخه دخوراکتوکیو دراليږدولو اړتیا ورځ پر ورځ زیاتېږي. دکرنیزو خدمتونو د اغیزمنې او بسنده کچې د برابرونې په برخه کې ددولت کاري توان ډېر کمزوری شوی دی.
دځواکوالو له خوا پر دولتي ځمکواو ټولګټو (عام المنفعه) تولونو (ملکیتونو) باندې ولکه هماغسیې پایښه (دوام) لري. دترياکو دکر اوسوداګرئ پر بنسټ دهېواد د اقتصاد ترلتيا په بېساري ډول لوړې کچې ته رسېدلې ده، دنشه يې توکیو اقتصاد دهېواد په ګردو ټولنوټيزو برخو کې جرړ ې غځولې دي .
ج – ټولنیز اکــــــر(حالت)،
دهېواد دسیاسي، امنیتی او وټیز (اقتصادی) اکر پر ټولنیز اکر باندې ډېرې بخولناکې اغېزې راپرېښې دي.
افغانستان دمرګ مړیني له پلوه په نړئ کې تر ټولو هېوادو خواشینووکي اکر لري. هره ورځ په زرګونو ماشومان د بېلابېلو ناروغیو له کبله مري.
په هېواد کې دروغتیایي چارو اکر ډېر زړه بوږنوونکی دی. خلکوته د وړيا روغتیایي چارو له سمبالونې څخه ددولت څنګ ته کېدل او ځانګړي (خصوصي) برخې ته يې سپارنه، روغتیایي کارکوونکو، روغتونونو او درمل نشتوالي دهېواد په زیار کښو او بیوزلو کې دمړيني کچې دجګېدو لامل شوی دی .
په هېواد کې دښوونې اکر له هغه څه سره سره چې په دې وروستیوکلونو کې ترسره شوي، لاهم ډېر خواشینوونکی دی .
په هېواد کې بېکورئ او د بیو لوړ والی یو له ډېرو ستر و لانجو څخه دي .
دهېواد کوچیان دانسانی ژوند لا بنسټیز او لومړنی لوخي په واک کې نلري.
مېرمنې له خپلو وړندو ربنتو څخه بې برخې دي، لکه له نارینه وو سره دیو برابر رښتو، د خپلې خوښې واده، دکار او ځانګې (مسلک) ازاد غوراوي، د ازادیون (سفر)، دمېره او راتلونکي ژوند دملګري ټاکلو او داسې نور و په اړه، نه د قانوني چال چلند په توګه او نه هم په کوم بل ډول کوم اجرایي کارونه ترسره شوي دي.
ماشومان په افغاني ټولنه کې تر ټولو خوار او بېوزله پوړ جوړوي. ددوي ډیرئ له لومړنيو رښتو، لکه روغتیا، زده کړې اوداسې نورو څخه بې برخې دي. دهېواد لکونه ماشومان په ډېرو سختو کارونو اویاخو دخپلو کورنیو دچلولو او مرستو لپاره په مزدورئ او ګرانو کارونو لګیا دي.
ځوانان، په تېره د بېوزلو او لاسکتوو پوړونو اړوندځوانان دټولنې له هغو پراخو پوړونو څخه دي چې ډېر او اسان ورته زیان رسي، دغه ټولنیز ستر ځواک په خورا ټيټه تنخاپه جنګونو کې ګومارل کېږي او په ډېره اسانئ له ژونده بې برخې کېږي. ځوانان په يو ناڅرګند برخلیک کې ژوند کوي. دهېواد دځوانانو ستر ډیرئ له کار، زده کړې، هوسایې، ورزش او نور و اړينو رښتو او شونتياوو څخه بې برخې دي. د هېواد اوسنی بخولی اکر ددې لامل ګرځیدلي چې دهېواد پراخې ډلې، په تېره بیا ځوانان، دکډوالی ستونزمنه لاره غوره کړئ.
دنشه يي توکيوروږدتیا (اعتیاد) دهېواد پر یوه کرغېړنه او هېښنده ربړه اوښتی دی .هره ورځ ګڼ شمېر ځوانان ، نارینه، ښځې اوان ماشومان په نشه یي توکیو اخته کېږي .
۲ - په سیمه او نړئ کې،
بشر دخپل تاریخ په ستر او ښتون کې دی. دزېږ ځواکونو (نیروهای مؤلده) بې کچه پرمختیا چې دپانګوالئ دتېکنالوجیک اوړون (انقلاب) پیلامه ده، که یوخوا دبشر دربېرو په لرې کولو کې پراخ سترګ ارت (چشم انداز) پرانېستی، نو بلخوا يي انسانان نورهم پسې دپانګو غونډونې، زېرمونې او دګټو دکچې دلوړونې منطق تر اغیز لاندې راوستي دي.
په رغاويزو (صنعتي) هېوادونو کې دزېږ (تولید) په تړاو دپرمختللي پوهنې او تېکنالوجئ کارونه دوه اړيېچه (متضاد) پېلامې لري: يوخوا يي زېږکچې ته پراختیا ورکړې او دلا سرباري ارزښت (اضافی ارزښت)

دهېرېدولامل کېږي او په دې توګه دپانګې زېرموني ته ګټه رسوي او بلخو ا دژوندکارځواک لویه برخه له زېږ (تولید) برخې باسي او د کارګرانو دسترو وزګار تیاوو لامل ګرځي. له تکنالوجیک اوړون (انقلاب) سره پټلیز، پانګوالي په ټوله خاورین غونداري کې دځان په پراخولو لګیاده چې دخپل سرباري(اضافي) زېږ لپاره دنویو بازارونو پلټنه وکړي.
د اوسني پېر له نورو ځانګړتیاوو څخه یو هم دښي لاسو تر ټولو ښندیزو (افراطی) برخو ته دپانګوالی نظامونو د ځواک لېږدېدل دي. همدا اوس په ځینو پانګوالي هېوادو کې نیو کانسرواتیف ځواکونه واکمن دي. دنوې لېبرالی پانګوالی نړېوالېدنه، نه یوازې پر شاو خوا هېوادونو باندې ناوړه اغېزه ښندلې، چې په لویو پانګوالو هېوادونو کې دوګړو د ژوند کچې راټیټېدو لامل هم ګر ځیدلې ده.
دنیو لیبرالیستي سیاستونو دپلي کولو له لامله، کارګر او د لویو صنعتی هېوادنو زیار کښ پوړونه ټولې هغه برپاوې یې چې تر اوسه او په ځانګړی توګه د نړیوالی دویمی جګړی څخه را وروسته تر لاسه کړي وې، له لاسه ورکوي.
د سرزورو سیاستونوسره په نړیوالو اړیکو کې تاوتریخوالي زور اخېستی او سازماني شوې ترهګری بېلابېل ډولونه بېساري پراختیا مومي. دنړی له طبیعي زېرمو څخه په یو مخیز او پرله پېیلې ډول ګټه اخېستنه له دغو زېرمو څخه د نړی غونداري تشېدنه او په ګواښمن ډول د چاپېریال د ککړېدو لامل ګرځي.
د وسله والو سیالیو زور اخېستنې په ځانګړې توګه اېټمي وسلو ته دهېرو هېوادو لاسبري، اوسنی نړی تر هر مهاله زیاته له ګواښ سره مخ کړې ده. له درو لسیزو ماتې، پرځااو سرخوړنې (سرخورده ګی) وروسته، په نړی کې دېموکراتیکو او پرمختګپال ځواکونه دادي بیا د سر او چتولو او پرمختګ په حال کي دي. په نړی کې دخلکو د پرګنو مبارزی نوي خواوې او ډولونه غوره کړي دي.
د آزادی، دېموکراسی او ټولنیز نیاو (عدالت اجتماعی) لپاره د نړی دزیار کښانو جګړه د وګړو د پراخو پرګنوپه څېره کې راښکاره کېږی او ځلیږي. د جګړی ضد غورځنګونه، د تبعیض او ستم او نوریز (جنسی) توپیر څخه د ښځو د ژغورلو غورځنګونه، دپانګې دنړیوال کېدنې پر وړاندې غورځنګونه، دچاپېریال ساتنې غورځنګونه او داسی نور غوځنګونه ورځ تر ورځ پراختیا مومی.

دریم - کړنیزې موخې

۱ ـ په سیاسی ـ ربنتي (حقوقي) پوځي ـــ امنیتي برخو کې،

دافغانستان خلکو نوې ګوند د هېواد اساسی قانون سره سم په چلند سره، د افغانستان د خلکو ټولې معنوی او باوری ارزښتونه منی .
دافغانستان خلکو نوې ګوند باور لري، چې د یو رښتیني ولسواک، خپلواک، یوموټي او ملی واکمن دولت جوړول چې دافغانستان دخلکو دغوښتنو ښکارندوی اود ګټو ژمن وي اووشي کړای چې هېواد له ټولیز کړکېچه راوباسي، تلپاتې سوله،خپلواکی اوآزادي ټینګه کړي، دهېوادله خاورې ننګه او ساتنه وکړي اوافغاني ټولنه دزیاراېستونکو دژوند دودې اوپرمختیاپرلوري ورسیخه کاندې، دافغانستان د خلکوپر تاریخي غوښتنه او ژوند اړتیا بدل شوي دي .
د افغانستان خلکو نوې ګوند، د افغانستان د خلکو ددغې سترې تاریخي غوښتنې ملاتړ کوی او د هغه پلي کولو ته به د خپلو دندو په سرلیک کې ځای ورکوي .

د افغانستان خلکو نوې ګوند، پر دې باور دی، چې په افغانستان کې د یوه پرمختللي ولسواک دولت جوړول اوږدمهالی بهیر دی، چې له پرله پېیلو او ځنډ نه منونکو دېموکراتیکو ریفورمونو او د ټولنې په سیاسي،ټولنوټیز(اجتماعی اقتصادی) او کولتوري برخوکې د پرګنو ویښیارانه ګډون په پیلامه کې شونې دی. له دې کبله د افغانستان د خلکو پوهاوي، یوموټې کول او دټولنې په دېموکراتیکو پرمختیاوو اوبدلو نونو کې یې کارنده برخه او ګډون د اړونو (شرایطو) برابر ول یو ځنډ نه منونکې دنده ده .

دافغانستان خلکو نوی ګوند، د آزادی د ټینګښت، خپلواکی، ملي ځواکمنی، دېموکراسی دبرابرولو او د هېواد له خاوري نه دساتني څخه ملاتړ کوی.
د ډېورنډ کرښې په تړاو چې د سیمې او افغانستان د خلکو له غوښتنې پرته د آزادیپالي جبهې د دواړوخواوو په لیکو کې د همآرو او همفرهنګویوموتي پر تو او مېشتو ولسونو د بېلاوي لپاره له بهر نه د انګریزي ښکېلاکي ځواک د ساتنې په موخه راتپل شوې، په پرله پسې ډول په سیمه کې د اړودوړو او شخړو لامل ګرځېدلې او دسیمې د مېشتو خلکو سوله ییز ژوند او ګټې يې د تل لپاره له ګواښ سره مخ کړي دي، د افغانستان خلکو نوې ګوند د داسې آړونو (شرایطو) د برابرولو په پار هلې ځلې کوي چې په سیمه کې د دا راز لاسرغیو (ساختګي) پولو شتون له مېشتو ولسونو او هېوادونو تر منځ دوروړګلوۍ اوپراخو اړیکو د ټینګښت په لاره کې خنډ نه شي .
د افغانستان خلکو نوې ګوند په دې باور دی چې د هېوادونوترمنځ دپولود لانجولړي کول یوازی دسیمه ییزو خلکو د رښتینو سیاسي استازو تر منځ دخبرو اترو له لارې هوارېدای شي، نه د هغو ایدیالوژیکو ارتجاعي حکومتونو له خوا، چې د هېڅ ډول تاریخي او دېمو کراتیکي ویسا (اعتبار) لرونکي نه دي.
د افغانستان خلکو نوې ګوند، په افغانستان کې د یو داسې ولسواک دولت غوښتونکی دی، چې دټولټاکنو په لړکې د خلکو د آزادو، پټو او سیده رایو په پایله کې له هر راز تبرنې، ملي، مذهبي، توکمیزو، ژبنیو اونوړیزو(جنسي) توپیر ونوپرته منځته راشي.
د افغانستان ګوند، په افغانستان کې د آزادو او دېموکراتیکو ټاکنو د آړونو د برابرولو لپاره جنګېږي، دافغانستان دزیار ایستونکو دغوښتنو دوړ خلکو نوې اندېینې لپاره به د افغانستان دخلکو د ګټو په پام سره په ټاکنیزو سیالیو کې ګډون وکړي ترڅو د هغوی دغوښتنو په وړاندې کولو سره دولتی ځواکمن اداني د دغو غوښتنو د پلي کولو پرلور ورسم کړي.
دافغانستان د خلکو نوې ګوند په اند پر ولسواکۍ (دېموکراسۍ) ولاړ پارلماني جمهوري دولت، ددروګونو (مقننه، اجرائیه، اوقضایی) ځواکونو د جلاشتون سره، تر ټولو پر مختللی او غوره نظام دی.
د افغانستان خلکو نوې ګوند باور لري چې د ولسواک دولت اداري جوړښت او د کار کولو ځانګړتیا، د سیمه ییزو دولتي اورګانونو د رښتو او واکونو ټاکل د هېواد له اکرونو او آړونو او دخلکو له غوښتنو سره سم په نیاومن (عادلانه) او دېموکراتیک ډول جوړېږي.
د افغانستان خلکو نوې ګوند، د دولت په سیمه ییزو اورګانونو کې د خلکو د پراخ او کارنده ګډون په موخه د سیمه ییزو شوراګانو د جوړښت ملاتړ کوي.
د ولسواک دولت په حقوقي نظام کې د خلکو دبنسټیزو رښتو، لکه د ژوند، کار، زده کړې، میشته کیدل، یون (سفر)، روغتیا او د ځانګو (مسلک) د ټاکلو رښتوڅخه په بشپړ توګه ضمانت او ملاتړ کیږي.
د افغانستان خلکو نوې ګوند، په افغانستان کې داند اوګروهې (عقیدې) دځرګندونې آزادي، د رسنیو، سیاسي، ټولنیزو او فرهنګي سازمانونو جوړول او دهغوی د کار کولو آزادي، په افغانستان کې د دېموکراتیکو او سیاسي آزادیو د ټینګښت (تأمین) لپاره اړین آړونه بولي او د هغوی د پرمختیا او پرمختګ لپاره هلې ځلې کوي.
د افغانستان خلکو نوې ګوند، په هېواد کې د نیاومن قانون جوړولو سیستم پرمختیا او ژورتیا په پار جنګېږي او د قوانینو د بشپړ پلي کولو لپاره د ټولو هلو ځلو ملاتړ کوي.
د هېواد قضایي - حقوقي نظام بیا رغونه پر ژوند اړتیا اوښتې ده. د افغانستا خلکو نوې ن ګوند، زموږ دخلکو نیاوپال دودونوته په پام سره په هېواد کې پر اوسنیو واکمنو حقوقي آرونو باندې په علمي او مترقي توګه بیا کتنه او غور، تاریخي اړتیا بولي.
د افغانستان خلکو نوې ګوند په هېواد کې په پرمختللي تخنیک سمبال ملي اردو جوړول او د هغه د جګړه ییزو چمونو(مهارتونو) د کچې لوړول د دولت یوه ځنډ نه منونکې پاژه ګڼي. موږ د یوه داسې ملي اردو د جوړولو ملاتړ کوو، چې دفاعي رغښت(ماهیت) ولري او د هېواد د خپلواکۍ او ځمکنۍ بشپړتیا ژمندوی (ضامن) او د افغانستان د خلکو د ګټو ملاتړی واوسي.
د افغانستان خلکو نوې ګوند، غواړي چې په هېواد کې ټولې ټوپکوالې دلې ټپلې او ولسي ملېشې هرومرواوپه بشپړ توګه تشپانې (بې وسلې) کړ شي، وسلې او جګړه ییز توکي ځنې راټول کړشي او هېواد له ماینونو څخه

پاکوالی ومومي.
د افغانستان خلکو نوې ګوند، په داسې حالکې چې په افغانستان کې د کړکیچ په پای ته رسولو کې د نړیوالې ټولنې دمرستو ملاتړ کوي، داهم غواړي چې د ترهګرۍ او بنسټپالو مرکزونو د جرړو ایستلو او په هېواد کې د تلپاتې ټینګې سولې او امنیت راوستلو پر لوري دنړیوال ځانګړی پوځونه دې ځای پرځای شي، تر هغې چې زموږ په هېواد کې د بهرني پوځي ځواکونود شتون اړینه له منځه و لاړه شي.
د افغانستان خلکو نوې ګوند ګروهه لري چې زموږ په هېواد کې د بهرنیو پوځي ځواکونو شتون له اَره د سیمې او نړۍ سوله او ټیکاو (ثبات) ته ګواښ او خطر منځ ته راولي او په کار نه ده چې د افغانستان له خاورې څخه د نړیوال پانګوالي سېستم د ګټو او کازمنوموخو د خوندیینې لپاره ګټه واخېستلای شي.

۳- په وټیز (اقتصادي) ډګر کې

الف: د وټیز پرمختګ لوري:

د افغانستان په اوسنۍ اکر (حالت) کې چې له وروسته پاتي وټیز سېستم سره د زېږ ځواکونو سسته وده او د کار و زېږ (تولید) دبریاوو ډېره ټیټه کچه د هېواد د وټیزبنسټ ځانګړتیا ګڼل کېږي، د افغانستان وټیز رغښت له خپلوزېږ موخو له کبله یوه پېچلې او څو ډولیز رغښت دی چې اغېزمن زېږاوډ (تولیدي نظم) نه لري. پر دې بنسټ د هېواد ټولنوټیز پرمختګ لپاره د لاروچارو غوره کول او د وټیزو اَرونو (اقتصادي پرنسیبونو) لارو رودو ټاکل یوه ډېره پېچلې (مبهمه) پوښتنه ده، چې دهېوادمخې ته پرته ده.
د افغانستان خلکو نوې ګوند، په افغانستان کې زیارکښ استعدادونه، طبیعي شونتیاوو (ظرفیتونو)، پراخو کرځمکو، ځمکلاندې زېرمو، پر نړیوال کچ د تکنالوجیکي بدلنونو ګړندۍ بریاوو او د هېواد ترانزیتي - جغرافیایي دریځ ته په پام سره په دې اند دی چې که په افغانستان کې یو ولسواک دولت جوړ او سوله اوټیکاو منځته راشي، نو کېدای شي چې دغه هېواد ډېر ژر ودان شي او پر یوه پرمختللي هېواد واوړي او د خلکو نیکمرغه او سوکاله ژوند سمبال او تضمین کړای شي.
د افغانستان خلکو نوې ګوند باوري دی چې زموږ په هېواد کې د منځنیو پېړیو وروسته پاتې ټولنوټیزو اړیکو شتون، اوږدمهاله وروسته پاتوالی، پرمختیا او پرمختګ نشتوالی او وټیزه بېوزلي (فقر اقتصادي) د ټولنیزو نااندولیو (بیعدالتیو) روښانه زېږنده ده چې د دغو اړیکو او د ټولنې وټیز بنسټیز جوړښت له هر اړخیز اوښتون پرته، دزیار کښانو په ګټه د افغاني وټیز پرمختګ ، پرمختیا او ټولنیزه نېکمرغۍ او سوکالي منځته راوړل ناشونې دي.

د افغانستان خلکو نوې ګوند، د افغانستان دټولنوټیز نظام د ټاکلو په کار کې د افغاني ټولنې د زیارکښانو ګټو ته لومړیتوب ورکول یو انکار نه منونکی آر (اصل) ګڼي او په ټولنوټیز ډګر کې د خپل اوسني پړاو د دندو او موخو د پلي کولو لپاره د یو داسې ګډوټیز سېستم ملاتړ کوي، چې د آزاد بازار او هم د مرکزي پلان رغاونې له سېستمونو څخه جوړ شوی وي.

د افغانستان خلکو نوې ګوند، د هغه راز وټیزو سیاستونو ملاتړ کوي چې موخه یې د خلکو د ژوند دکچې لوړوالی، دملي وټیز په ټولوبرخو کې د یو ټینګ اواندولیز (متوازن) پرمختګ ټینګول او په هېواد کې ټولیز نیکمرغه او سوکاله ژوند د جوړولو لپاره روښانه پرمختلونکی لید لوری ولري.

دافغانستان خلکو نوې ګوند په دې ګروهه لری چې دزېږځواکونو(تولیدي قوتونو) د ګړندي پرمختګ، د وټیز بنسټونو جوړول او د یو پرمختللي ټینګ او وټیز اندول لپاره، په کار ده،چې له ټولو ملي پانګو سرچېنو اوبهرنیو زېرموڅخه په اغېزمنه توګه ګټه واخېستل شي او د اوسنیو اقتصادی دندو د پلي کولو لپاره د هېواد د ټولنوټیز- ستراتیژیکي کړنلارې، د دولتي، ځانګړي (خصوصي) او ګډو مرستندویو (تعاوني) سېکتورونو پر بنسټ جوړ

شي.
د افغانستان خلکو نوې گوند په داسي حال کي چي د ټولنوټيز بنسټيزو جوړښتونو داوړون په کار کي د هېواد ټينگ اوانډوليز (متوازن) پرمختگ اودزبښناک دکچي د ټيټوالي پر لور د دولتي او مرستندويو ټولواليو(ملکيتونو) د پراختيا او ټينگښت رول په پام کي لري خو بيا هم له ځانگړو(خصوصي) سپکتورونو څخه پراخه اواغيزمنه گټه اخيستل اړينه بولي او په دې ډول دغه گوند په هېواد کي د دولتي او تعاوني اقتصاد ملاتړ کوي.
د افغانستان خلکو نوې گوندگروهه لري چي په بنسټيزو اقتصادي برخوکي د دولتي، تعاوني اوگډوسپکتورونو پرمختگ په هېواد کي د سولي اوټيکاو ژمندويي کوي، خو دا په دې مانا نه ده چي په ملي وټيز جوړښت کي د نورو اقتصادي سپکتورونو رول لږ ارزښت لري. په دې تړاو هر راز تېروتنه، لکه د يوازېني لارښوونده او پانگونيز فکتور په توگه ددولتي سپکتور رول مطلقول او د هېواد وروسته پاتي وران ويجاړ وټيز اکر (حالت) له پامه غورځول،د افغانستان پر ملي وټه (اقتصاد) باندي ناوړه اغيز ښندي.
د افغانستان خلکو نوې گوند پر آند د هېواد په دغه تاريخي پرمختيايي پړاو کي د ټولنوټيزو پروگرامونو د جوړولو په کار کی اړينه ده چي له نرمښت (انعطاف پذيری) څخه کار وا خېستل شي. د ټولو قانوني (دولتي، تعاوني او خصوصي ملکيتونو) ساتنه د هېواد د وټيز او سياسي ټيکاو ژمندويي (ضمانت) کوي.
د افغانستان خلکو نوې گوند له آنده دافغانستان د تاريخي ټولنوټيز وروسته پاتوالي د له منځه وړولو لپاره په کار ده چي دهېواد په گرد وټيز نظام کي د پانگو دگړندی زېرمونې بهير پر کار واچول شي او په ملي اقتصاد کي ټولو رانغښتو سپکتورونوته د يوې علمي تگلارې او روښاني ستراتيژۍ پر بنسټ چي د ټولني د پرمختگ او ټوليزې سوکالی لپاره ځرگندې موخي ولري، داسي لارښوونه وشي چي په هېواد کي ټوليز وروسته پاتوالی له منځه يوسي، اقتصادي خپلواکي ټينگه شي ،زېږځواکونه پرمختگ وکړي او د خلکو ژوند په تېره بيا د بېوزلو د ژوندکچه اوچته کاندې.
د افغانستان خلکو نوې گوند پر هغو ستراتيژيکو جوړښتونو (تأسيساتو) باندې، چي د هېواد د خپلواکی، ځمکنۍ بشپړتيا او ملي واکمنۍ سره نه شلېدونکي اړيکي لري، لکه پرځمکه، انرژي سرچينو، ځنگلونو، کانونو، بندرونو، ځمکنيو او هوايي لېږدليکو يا اړيکليکو (ترانسپورتي يا مواصلاتي لارو) باندې د دولت ټولوالي (مالکيت) ټينگول اړينه بولي او په بنسټيزو اقتصادي جوړښتونو، روغتيايي، زده کړيزواو ښوونيزو ځانگو (مؤسسو) او د چاپېريال ساتني په برخو کي د دولت د پانگونيزې (سرمايه گذاری) پرمختيا ملاتړ کوي.
ب - دکرني په برخه کي:
ددې ټکي په پام سره چي په افغانستان کي ځمکه دزېږ (توليد) تر ټولولومړنۍ ارزښتناکه وسيله ده او دهېواد په ملي وټيز کي بنسټيز نقش لري، دافغانستان خلکو نوې گوند دځمکي دربړې (مسئلې) او ورباندې دخصوصی ځښتنتولی د ځرنگوالي دربړې هواری، هېواد ته ډېر ارزښتناک او حياتي بولي.
دافغانستان خلکو نوې گوند باوري دی چي د سيده زېږندويو (مؤلدانو) په گټه ديوه رښتيني پر مختللي ځمکسمون (ارضي ريفورم) او دځمکي او اوبو دربړې (مسئالي) له بيخبنايي هواري پرته دکم ځمکو او بې ځمکو کروندگرو دژوند ښهانه او پر له پېيلي وټيز وده نا شوني دي.
د افغانستان خلکو نوې گوند له پامه داوبو سمبالتيا (تأمين آب)، داوبخور ځانگو اوډون (تنظيم) بې ځمکو او لږ ځمکو کروندگرو ته دوېش لپاره پر کرنيزوځمکو د شاړواړول، دکروندو(فارمونو) جوړول، دکرني ميکانيزول، پر ځمکه د خصوصی ځښتنتولی د يوه نياومن او گټور اقتصادی معيارونو ټاکنه، دکروندگرولپاره د زېږيزو (توليدي) لگښتي (مالي) اړتياوو برابرونه ددې سمون (ريفورم) بنسټيزې کرښي جوړوي. د دغه سمون د پيلټکي په توگه کېدای شي چي د کرنيز زېږ گټورو او اغېزمنو زېږ موخو لپاره د يوونونو (واحدونو) جوړول ترسره شي. په دې سمون (رېفورم) کي دکروندگرو ځانخبرې او خپلخوښي برخه اخېستنه اړينه ده. د دغو سمونونو (رېفورمونو) دپلي کولو لپاره دکروندگرو ذهني چمتووالی او ملتيا، د افغانستان په کلواوبانډو کي د يوه رښتيني ټولنوټيز (اقتصادي - اجتماعي) بدلون پيل دی.

دافغانستان خلکو نوې ګوند په دې اند دی چې دهېواد اوسني ټولنوټيز پرمختيايي پړاو کې د کليوالو او په ځانګړي توګه د هغو وګړو ديوموټي کېدو او لوري ورکولو لپاره چې په کليو او باندو کې دډېرټيټ اير له کبله د خپل ژوندانه دلګښتونو وس نه لري، دنورو لاروچارو په پرتله کرنيز کوپراتيفي سازمانونه ډېر ګټور پرېوتای شي.
دافغانستان خلکو نوې ګوند په هېواد کې دکوپراتيفي غورځنګ دپرمختيا او ودې ملاتړ کوي او په دې برخه کې په پرله پيپلي توګه کار او هڅوته دخپلو دندو په سرليکه کې ځای ورکوي.
ګوند باوري دی چې دمرستو اوکوپراتيفي سازمان جوړولو آر (اصل) چې دوټيزې کارندويۍ (اقتصادي فعاليتونو) پراخه برخه پکې راځي، دزيارکښانو دژوند په ښهانه کې اغېزمن نقش لوبولای شي.
افغانستان ديو کرنيز هېواد په توګه دنشه يي توکيو ترټولو ستر زېږځای دی. دافغانستان خلکو نوې ګوند له آنده د وګړو لومړنيو اړتياوو پر لور دکرنيزسمون لپاره دنشه يي توکو دمافيايي ځانګو درانغښتل او له منځه وړل اړين دي. ګوند دغه سکالو ديوې تر ټولو ستړې ملي دندې په توګه وړاندې کوي.
دافغانستان خلکو لپاره دنشه يي توکيو د ناقانونه زېږ اوقاچاق پروړاندې جنګ (مبارزه) ځانګړې ارزښت لري، په دې ډګر کې برى دکروندګرو، په تېره دلږ ځمکو او بې ځمکوبزګرانو دځانخبرى او سيده ګډون غوښتونکې دى، د داسې کړنلارو دپلي کېدو لپاره اړتيا شته چې دجلابانو، کارتلونو او نشه يي توکيو دټولنو له منګولو نه دکروندګرو دژغورون او ورته د ژ وند ښهانې او بلونج (بديل) کښت پرلو ر لارښود شي.
ځنګلونه دهېواد دملي شتمنې يوه برخه جوړوي، دتېرو کلونو په پېر کې ځنګلونو ته ډېر تاوان اوښتى. دافغانستان خلکو نوې ګوند د هغو ټولو کړووړ ملاتړ کوي چې دهېواد دځنګلونو د ساتنې، پراختيا، او سوليزې (معقولې) ګټې اخېستنې پر لور تر سره کېږي.
دافغانستان خلکو نوې ګوند دزيارکښو کوچيانو دخپلخوښې مېشتېدنې لپاره د آړونو برابرولو غوښتونکی دی او له هر هغه اغېزمنو کړنو ملاتړ کوي چې ددوی ژوند دټولنوټيزې او فرهنګي ښهانې پرلور بوځي. پرې نږدو چې ددغه ځورېدلي، بېوزله، او زيارکښ پوړ انساني رښتې تر پښو لاند ې شي او ورڅخه دهېواد له طبيعي زېرمو څخه دګټې اخېستنې رښتې و بلوسل شي .
ج – کان او رغاوه (صنعت) :
دکانو په برخه کې افغانستان بډايي او ليد وړ زېرمې لري. خو دښکېلاک ګرو دښکېلاک او لا سوهنو، دارتجاعي استبدادي واکمنو دواک او دټولنوټيز وروسته پاتې جوړښت په تړاو دهېواد پرمختيا او پرمختګ او دزيارکښانو دژوند دښهانې لپاره له دغوپراخو زېرموڅخه اغېزمنه ګټه نه ده اخېستل شوې.
دافغانستان خلکو نوې ګوند پر کانو او نورو ځمکلاندې زېرمو باندې ددولتي واک ملاتړ کوي او غواړي چې دمنرالي او طبيعي کانونو او زېرمو دساتنې او ورڅخه دګټې اخېستنې په موخه دې دولت دجيولوجيکي څېړنو، پانګو نو، اغېزمنو او ګټورو کيندنو او ايستنولپاره داسې يو پراخ، پرمختيايي او هراړخيز پلان جوړ کړي چې دخلکو ژوند دښهانې او پرمختيا پر لوري ورسيخ کاندې.
دافغانستان خلکو نوې ګوند نه غواړي چې دهېواد نويوځانګړو سوداګرو او د رغاويزو (صنعتي) پانګوالو سره ايډيالوژيک اوبيروکراتيک چلند وشي. زېږيز پانګوال په ملي وټيزه وده کې درغاوو (صنايعو) د پرمختيا ماشينونه ګڼل کېږي. دغه برخه دخپلې پانګې په کار اچونې دنادولتي پانګو دراخکولو (جلبولو)، انساني زېرمو په کار اچونه او کارپوهيزه او اغېزمنه چلونه دهېواد وټيزې رغاوې (اقتصادي صنعت) دپراختيا تر څنګ اوسنيو پر مختيايي دندو ته درسېدو لاره لنده کړي.
دافغانستان خلکو نوې ګوند دهغو ټولو اغېزمنو او ګټورو هڅو ننګه کوي چې دملي صنايعو دپراختيا او پرمختيا په موخه ترسره کېږي.

دافغانستان خلکو نوې ګوند دورهڼګرو هراړخيز ملا تړ کوي او دښکلو رغاوو (مستظرفه صنايعو) اولاسرغاويزو توکو دودې او پرمختيا لپاره ددولت له خوا داغېزمنو او هڅوونکو لارو چارو د وړاندېينې غوښتنه کوي.

د - په پانګيزه (مالي) او سوداګريزه برخه کې:

دافغانستان خلکو نوې ګوند دزيارايستونګو په ګټه دپرمختللي او انډوليز (عادلانه) سمون (رېفورم) غوښتونکي دی، دبېوزله او بډای (ثروتمند) تر منځ دواټن دلړولو په موخه پر ګټو اواېر باندې د پر مختللي ماليي ټاکل اغېزمنې چارې بولي اود داسې پانګيز نظام ملاتړ کوي چې پر کورنيو اېريزو (عايداتي) زېرمو باندې په ډډې سره له بهر نه دپېر اومرستو کچه راټيټه کاندې. دافغانستان خلکو نوې ګوند پر لېږندو او نالېږندو (منقولو او غير منقولو) شتمنيو باندې د نياومنې(عادلانه) ماليې دلګولو پلوی دی.

دافغانستان خلکو نوې ګوند د بانکي سېستمونو دنويوالي او نومهاليزونې (مودرنايزېشن) غوښتونکی دی او کروندګرو، کليوالو او بېوزلو ته دکمګټــو پورونو دورکړې په موخه د پرمختيايي، کرنيز او مرستندويه (تعاوني) بانکونو دجوړېدو او پرکار لوېدو ملاتړ کوي.

دافغانستان خلکو نوې ګوند د نومهاليز (مودرنو) مخابراتو ا و اړيکيزو (مواصلاتي) سېستمونود پراختيا او پرمختياپلوي کوي.

دافغانستان خلکو نوې ګوند دسوداګرۍ په برخه کې ديوه داسې سياست پلوي دی چې دملي زېږ ځواک دودې او پرمختياژمندوی (ضامن) اوسي، دلېږدونو (صادراتو) دکچې پراخول، درا لېږدونو (وارداتو) پر ځای له کورنيو زېږ لوښو څخه ګټه اخېستنه اودهېواد ټوليزې سوداګرۍ ترمنځ انډول (بيلانس) ټينګ کاندې. په اوسنې آړ کې پرخپل مها ل د وګړو داړينو لوښو، دزېږيزو مؤسسود اوموټوکيو (خامومودادو) برابرول او دکورنيو لوښو په شان دبهرني شيانو دنه پرېښوولو لپاره دتعرفې نظام چې دکورنيو زېږ والو په ګټه وي، ملاتړ وشي، او په دې موخه په کارده چې دتعرفې ځانګړی سېستم رامنځته شي.

دافغانستان د خلکو نوې ګوند په آند افغانستان ته ديوه وچغاړي (محاط به خشکه) هېواد په توګه د ترانزيتي اسانتياوو برابرونه (دترانزيتی لويو لارو جوړېدنه او پرکار لوېدنه اوله هېواد څخه د تېلو او ګازو د نلليکوتېرونه) ځانګړې ارزښت لري، دافغانستان خلکو نوې ګوند په دې تړاو د افغانستان د خلکو په ګټه دهېواد له جغرافيايي دريځ (موقعيت) څخه داغېزمنې ګټې اخېستنې ملا تړ کوي.

٣ – ټولنـــــــــــــيزه برخه

دافغانستان پر وګړو باندې د هغو ګردو تېل شويو ټولنيزو بې نياويو له منځه وړل دافغانستان د خلکو نوې ګوند ارمان دی. افغانستان له ټولنيزه پلوه دنړۍ ترټولو وروسته پاتو هېوادو په لړ کې ولاړ دی، ددې اکر دبدلولو لپاره پراخ ټولنوتيز، سياسي او انديز اوړون (رستاخيز) ته اړتياليدل کېږي او دافغانستان د خلکو نوې ګوند به په دې ادلون بدلون کې خپله کره برخه ترسره کوي.

افغاني ميرمنې دټولنيز ستم دروند پېټی تل پر اوږو وړي. دنړيوالو په اندافغاني مېرمن ديوې زور ځپلې (مظلومې) څېرې په توګه پېژندل شوې ده. په ټولنه کې دمېرمنو د بابېزه دريځ سماوی دافغانستان د خلکو نوې ګوند ددند و منځتکی جوړوي، دمېرمنو د ګټو دملاتړ يو سازمانونو د رغاونې په موخه هاندوهڅه کوي. ټولنيز ژوند په ټولو برخو کې له نارينه وو سره دښځو د يو برابر ربنتو د خپلونې خونديينه (تسجيل) د افغا نستان دکېڼ دېموکراتيک غورځنګ له ځانګړو دندو څخه دی. دافغانستان د خلکو نوې ګوند زيار ګالي چې دغه برابرتيا دهېواد په بنسټيز قانون او نورو قانونونو کې روښانه وکښل شي او په کړن کې پلې شي.

افغاني ماشومان دنړۍ ترټولو بېوزله او مظلومترينه اوسېدونکي ګڼل کېږي. دوي دمړينې له همېشنې ګواښه پرته، له بې کورۍ، لوږې، بې پوښاکۍ او ناليک لوستۍ سره د ټولنيز ژوند ډګر ته ورګډېږي او له ناچارۍ نه د خورا ناځېزه مزد په بدل کې پرکار بوختېږي. دافغانستان د خلکو نوې ګوند به هڅه وکړي چې دماشومانو دګټو ساتنه او ملاتړ پر يوه لوی ملي اودولتي پروګرام بدل شي. دافغانستان د خلکو نوې ګوند به د ماشومانو دژوند ښهاني په

موخه نړيوالي مرستندويي اداري او سازمانونه را وهڅوي.
له روغتيايی او دمور ماشوم دساتني له پلوه، افغانستان ترټولو وروسته پاتو هېوادو په ډله کې دی. دولت دنده لري چې نوی اغېزمن نومهالی (مودرن) روغتيايي سيستم رامنځته او دټولني دبېوزلو پوړونو وړيا درملنه ترسره کړي. دافغانستان د خلکو نوې ګوند دداسې يو روغتيايي نظام دجوړېدو په لارکې مبارزه کوي.
دټولنې بېوزلو او هغوکسانو لپاره چې دټولنې څنګ ته ژوند کوي، دژوند د لومړنيو لړه کيو اړتياوو سمبالنه او ژمندويي يو انساني دنده ده. دافغانستان خلکو نوې ګوند هڅه داده چې دغه دنده ژرترژره ددولت له خو ا تر سره شي.
دکار وزيږ دخوندي آړونو برابرول، دکارساتني اوخونديني د تخنيک دځانګړو اَرونو (نورمونو) په ګوته کول او جوتول، له کار څخه راپيداشويو رنځونو او ناروغيو پر وړاندې د کارګري خونديني (وقايی) او دزيږ او کار په بهير کې د منځته راتلونکو پېښو دکچې راټيټول دزياركښانو بنسټيزې رښتې دي. دافغانستان () ګوند به له خپلو ګردولاسرسو شونتياوو سره سم هڅه وکړي چې دکار و زيږ په منځيو (مرکزوکې) د کارساتني او خونديني تخنيکي نورمونه او دويونه (مقررې) لا ټينګتيا او پراختيا ومومي.
دافغانستان د خلکو نوې ګوند دپرمختللي مزد او معاش دسېستمونو په رغولو، دانساني ژوند دلګښتونو په پام سره د لړه کي مزد بريدټاکل، دکارګرانو او نورو کارکوونکو د توکيز او مانيز (مادي اومعنوي) ژوند دکچې پراختيا او پرمختيا لپاره به ټولنيزې سمبالتياوې (تأمينات) وړاندې کول اودهېواد ګردو کاروړ او تکړه وګړو ته دغوره او خوندي کارځايونو اوانډوليزو کار رښتو درامنځته کولو لپاره په پر له پيېلي توګه هاندو هڅه کوي.
دافغانستان د خلکو نوې ګوند دکارګرانو او نوروکارکوونکو ترمنځ دټولنيزواسانتياوداسې يوسېستم غوښتونکی دی چې په هغه کي دملي اقتصاد له ټينګښت او پرمختګ سره پټليز دکارکوونکو مالي ونده ورو ورو را ټيټه او له اسانتياوويي کورنی هم برخمنې شي.
دافغانستان د خلکو نوې ګوند دکارګرانو او کارکوونکو دکار دنياومنواړيکو جوتتيا (تثبيت)، ټينګښت او اوډښت (تنظيم) لپاره دکارداسې وړنده او پرمختللي قانون د پلي کېدو (انفاذ) غوښتونکی دی چې دملي اقتصاد په ټولو اړوندو سېکتورونو کې دکارکوونکو دربنتو ټينګوونکی وي او غورځنګ به په همدغه لار کې خپلې هلې ځلې پرمخ وړي.
دافغانستان د خلکو نوې ګوند له پامه په کار ده چې دتېرودرولسيزو جګړو بلهاري شويو، اوماتو ګودو کورنۍ ددولت تر ساتني لاندې راشي او په دې برخه کې ګټورې ټولنيز اسانتياوې او څارونکې څانګې رامنځته شي.

۴- د اند وفرهنګ او روزنې برخې

ارتجاعي ايديولوژی اوزړې اندتوکې او دودونه دافغاني ټولنې پروړاندې دپر مختګ او اوړون ستر خنډونه دي. دعلمي ليدلوريو او اندونو دودول او له ايدیالوژيکو، توکمپالنو، ژبپالنو، مليتپالنو او نورو زړو انګېرنو څخه د دهېواد ستر روښانديزو زېرمو (ظرفيتهای عظيم روشنفکري) ژغور ون دټولو دېموکراتيکو غورځنګونو له بنسټيزو دندو څخه دي؛ دافغانستان د خلکو نوې ګوند به په دې لارکې خپل لاربنود او مخکښانه برخه تر سره کړي.
دافغاني ټولنې مانيز فرهنګ، په ځانګړې توګه دادبياتو برخه له هېښندو نويو نوښتونو ډک ده، په زېږ برخه کې دغه نوښتونه په ځانګړو ټولنيزو دليلونواو دواکمني ايدیالوژی په کړو وړو سره دخلکو له ژوند سره اخښل شوی. دپرمختګ دنويو ځنډونو (افقونو) پر لوري دټولنې په ورسيخونه کې ددغه کوډګر ځواک له پامه غورځول، په رښتينه دټولنې ډېر ارزښتناک مانيز نوښت ته ارزښت نه ورکول او ارتجاع ته ديو ډېر اغېزمن پرمختګپالي شونتيا خوشي کول دي.
دسپکو او بې خوندو رسنيو پراختيا او ور پورې د تړلي دېموکراسی ننداري ،دفرهنګ له پاره ستر ګواښ له ځانه سر ه لري په بهرنيو ځواکونو او شاتګپالوسازمانونو اوګوندونو اړوند تېلويژيونو پراختيا د ارتجاع او امپرياليزم دځواک دلاټينګښت لپاره څېرمه لوښي (وسيلي) دي، رښتينی دېموکراتيکې او پرګنيزې خپرنۍ (مطبوعات) رامنځته کېدل دهېواد دپرمختللي غورځنګ بېړندويه اړينتيا ده. دافغانستان د خلکو نوې ګوند په دې لارکې په هاندو هڅه به له نورو دېموکراتيکو جوړښتونو سره د دېموکراسی او پرمختګ په ګټه دوَړندو خبرتيايي (لازمو اطلاعاتي) وسيلو لټون وکړي.

نالیکلوستي وُرَکول او له نړيوالو پوهنيزو نورمونو سره سم دهېواد ځوانانو ته دلوړوښوونو سمبالتیاددېموکراتیک او پرمختللي فرهنګ او ټولنيز پرمختګ مخاړ (پيش شرط) دي اودافغانستان د خلکو نوي ګوند يې د منځته راوړني لپاره جنګېږي.
دافغاني ټولنې د ليدوړو ربښتياوو (عيني واقعيتونو) پر بنسټ، اودهېواد دتوکميزو او سياسي آرونو په پام سره، دافغانستان خلکو نوې د ګوند دنو رو هېوادو له ازمېښتوڅخه په ګټه اخېستنه، دافغانستان ملي ربړو (مسئلو) په اړه لاندې آرونه وړاندې کوي:
طبيعي خپلواکي دخلکو ربښته ده، د دې ربښتې مخنيوی اوپر وړاندې يې تر هر نامه لاندې هر ډول چالچلند يو نا بشري چلند دی او زور واک (جابران) دبشر دربښتو پر خلاف دي.
په افغانستان کې ورونه توکمونه او ټبرونه، دارښته لري چې دخپلو ژبو، فرهنګ، او نورو پېژنديزو (هويتي)ځانګړتياوو د ودې لپاره هاندې هڅې وکړي.
دافغانستان خلکو نوې د ګوند له پرمختللو نړيوالو فرهنګونو سره دافغاني ټولنې دفرهنګ په نښلونه کې به هاندو هڅه وکړي. د نړيوالېدونکي پانګوالي فرهنګ پر وړاندې ددېموکراتيک فرهنګ نړيوالول، دافغاني کېنې ځواک د دندو يوه برخه ده. دافغانستان د خلکو نوې ګوند به يې په پر له پېيلې توګه د لار هواري لپاره جنګېږي.

۵ـ دنړيوالو اړيکو په برخه کې

دافغانستان د خلکو نوې ګوند دسولې او ټولنيزې انډولتيا دټينګښت لپاره ددېمو کرا تيکو سوله پالو اوپرمختګ پالو ډلو ټپلو او ګوندونو دربښتيني مبارزې هر اړخيز او ټينګ ملاتړ کوی.
دافغانستان خلکو نوې د ګوند له کارګري غورځنګونو، دجګړی او تاوتريخوالي ضد غورځنګونو، دښځمنو غورځنګونو، چاپېريال ساتنې پلويانو او نورو دېموکراتيکو او نياوپالو غورځنګونو ملاتړ او په غونډو کې يې ګډون کوي.
دافغانستان د خلکو نوې ګوند د بشر د نړيوالې اعلاميې دکښل شويوعلمي ارزښتونواو نورو نړيوالو ژمنليکونو او تړونونو (کنوانسيونونو) د پلي کېدلو په لاره کې مبارزه کوي چې افغانستان ورسره دپيوستون اعلام کړی، او له دغو ارزښتونو او ژمنو څخه سر غړوني او تېر وتنې به په ډاګيزوي.
دافغانستان خلکو نوې د ګوند غواړي چې د ګاونډيو اونړيوالو هېوادونو خپلمنځې ربړې له سوله ييز او سياسي لارې، له پوځې ځواک کاروني پرته هوارې (حل وفصل) شي.
دافغانستان خلکو نوې د ګوند دجګړې او تاوتريخوالي پرضد اودنړۍ او سيمې دسولې ټينګ پلوي په توګه د هغوګردو هاندو هڅو ملاتړ کوي چې دسولې او امنيت درامنځته کولو لپاره ترسره کېږي او له ټولو جګړو ضد غورځنګونو سره پکې دخپل پيوستون په ډاګيزونه کارنده برخه اخلي.
دافغانستان خلکو نوې د ګوند ګروهه لري چې دپرله پېيلې سولې دټينګښت په موخه دترهګری، تاوتريخوالي او بنسټپالنې پروړاندې ددېموکراتيکو ځواکونو کارنده همغاړي به دسيمې په سوله او ټيکاو کې مرسته وکړي.
دنړۍ اوسنی ويجاړ اکر، له تباهی څخه دبشر دژغورنې لپاره دټولو پرګنو پروړاندې سترې پاړې ايښې دي. دافغانستان خلک دوسمهالې نړۍ ترټولو ځورېدلي خلک دي چې په هېوادونو کې د سولې، پرمختګ، وروسته پاتوالي او لوږې له منځه وړلولپاره ديونوي نړيوال نظام په رغاونه کې دګډون کلک غوښتونکی دی .افغاني دېموکراتيک ځواکونه دنده لري چې دافغانستان دپرګنو ربښتيني غوښتنې نړيوالو ته ورسوي ، او دهغوی ژور سوله پال او بشر پال دريځونه (مواضع) په ډاګه کړي چې د بنسټ پالو له هغو سره بډوالی(مغايرت) لري.

څلورم – دمبارزې لارې او ډولونه

دافغانستان د خلکو نوې ګوند د هغوټولو سمونونو (رېفورمونو) ملاتړ کوي چې په ټولنوټيز، سياسي او فرهنګي برخو کې دخلکو د ښهاني او ولسواک غورځنګ پرمختګ رامنځته کړي او يو لاغوره ټولنوټيزنظام ته درسېدو واټن را لنډ کاندې . دافغانستان د خلکو نوې ګوند له انقلابي لنډغريو (ماجراجوييو) او ذهنيګرۍ (سوبژکتويزم) سره نابانډې دی .
دافغانستان د خلکو نوې ګوند په اند سياسي – ټولنيز ترينګلتيا د اقتصادي ترينګلتيا څرګندويه نښه ده!

دتاریخ په بهیر کې د بدلون پالو ځواکونو پرګنیز خوځښتونه او وسله وال مقاومتونه، دزور واکانو، مستبدو واکمنانو اود ترینګلتیا پروړاندې لنډ مهالې او تېرېدونکې غبرګونونه ول.
دافغانستان خلکو نوې د ګوند په پر له پېیلې توګه غوره ګڼې چې دافغانستان دزیارکښانو غوښتنې دې له سوله ییزو لارو او پر انساني پراخو پوړونو په ډېره لګونه تر سره شي.
دافغانستان د خلکو نوې ګوند په سیاسی او نیاوپالو اقتصادی، ټولنیز او فرهنګی بهیر کې د کارنده ګډون په موخه دېرمختللو ټولنیز و او ټولګیزو(صنفي) سازمانونو جوړول وهڅوي.
غورځنګ دخپلو لرموخو د ترلاسه کولو پر لوري دخپل خوځښت په هر پړاو کې، دټولنې دنومېرلې (مشخص) اکر او ځواک انډول په پام سره، ددې کړنلارې له غوښتنو او متن سره سم کېدونکي او ځانګړي پروګرامونه جوړوي، او دپلي کولو په لارکې یې جنګېږي.
دافغانستان د خلکو نوې ګوند به له ټلوالو (ایتلافونو)، ټولنو اونورو اوړونپالو ځواکونو سره سیاسي بلاکونه، ټلوالې او ټولنې جوړول دخپلو موخو دپلې کولو لپاره اغیزمن ګڼي او ددغو ځواکونو دیو موټي کېدوپرلوري مبارزه کوي.